

Roesner i F. Schmidt, oslikali A. M. i L. Seitz) te gradnju neorenesansne palače JAZU u Zagrebu (1877–80, projektirao F. Schmidt). Skupljao je slike starih majstora i druge umjetnine. Njegova dragocjena zbirka (koju je darovnicom iz 1868. namijenio JAZU) izložena je 1884. u prvome postavu Strossmayerove galerije starih majstora u palači JA. Zastupnik strogoga historicizma, posebice romantične obnove tradicije sr. vijeka, S. je podupirao eklekticizam, historicističke stilove i slikarstvo nazarenaca. Svojim pogledima na umjetnost, koje je razložio u člancima, govorima i korespondenciji, znatno je utjecao na lik. kulturu druge pol. XIX. st. u Hrvatskoj.

BIBL.: Prva slika na liepu u novoj stolnoj crkvi đakovačkoj, Vienac, 1873, 39; Stolna crkva u Đakovu, Zagreb 1874; Dva mramorna kipa nađena u Srijemu, Vienac, 1874, 47, 48; Druga slika u stolnoj crkvi đakovačkoj, ibid., 1874, 1, 2; Nekoliko riječi o stolnoj crkvi zagrebačkoj, ibid., 1874, 39; Putopisne crtice, Glasnik Biskupije đakovačko-srijemske, 1875, 2–3; Nove slike u Galeriji, Vienac, 1877, 21; Nove slike u stolnoj crkvi đakovačkoj, ibid., 1878, 1, 2, 3, 4, 5, 6; Besjeda pokrovitelja biskupa J. J. Strossmayera prigodom otvaranja Strossmayerove galerije, Rad JAZU, 1884, 73; Korespondencija Rački–Strossmayer (sabradio i uredio F. Šišić), Zagreb 1928–33.

LIT.: I. Kršnjavi, Novi dar biskupa Strossmayera, Vienac, 1875, 15, str. 245–246. — Č. Truhelka, Sbirka slika Strossmayerove galerije JAZU, Zagreb 1885. — A. Schneider, Strossmayer i religiozno slikarstvo njemačkih nazarenaca, Rad JAZU, 1935, 252. — Spomenica o pedesetoj godišnjici Strossmayerove galerije, Zagreb 1935. — V. Zlamalik, Strossmayerova galerija, Zagreb 1982. — Sto godina Strossmayerove galerije 1884–1984, Zagreb 1984. — Ž. Vujić, Postanak i razvoj umjetničkih muzeja i galerija u Zagrebu, Muzeologija, 1991–92, 29–30. V. Fo.

STROSSMAYEROVA GALERIJA STARIH MAJSTORA HAZU (Zagreb), otvorena je 9. XI. 1884. zaslugom đakovačkoga biskupa J. J. Strossmayera koji je skupio vrijednu zbirku slika i poklonio je Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Kasnijim povećanjima fundusa (ukupno 600 umjetnina) postala je najvrijednija zbirka starih majstora u JI Europi (djela nekoliko tal. škola renesanse i baroka sve do kasnoga venec. settecenta, nizozemskih i flamanskih majstora XV–XVII. st., srednjoeur. slikarskih škola i franc. slikara XVII–XIX. st.). Ističe se tridesetak djela prvorazredne vrijednosti (Sassetta, Fra Angelico, V. Catena, Paolo Veronese, Federiko Benković, Majstor slike *Virgo inter virgines*, A. J. Gros).

LIT.: Spomenica o pedesetoj godišnjici Strossmayerove galerije, Zagreb 1935. — V. Zlamalik, Strossmayerova galerija starih majstora Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb 1982. L. D.

STROY, Mihael, slov. slikar (Ljubno, 30. IX. 1803 — Ljubljana, 19. XII. 1871). U 19. godini života (1822) primljen je na Akademiju u Beču, nakon što je već naslikao svoja prva djela u ulju (*Autoportret*, 1821). U Zagreb je došao 1830. kao »portretist i slikar prizora (Historienmaler) iz Beča«, 1842. se vratio u Ljubljanu. Portretirao je u Zagrebu, Varaždinu, Krapinu, Trakošćanu, Samoboru; u Hrvatskoj je očuvano sedamdesetak njegovih portreta: *Antun, Đuro i Josip Jelačić* (trostruki portret), *J. Haulik, A. Alagović, J. Krizmanić, M. Ožegović, J. Oršić, P. Stoos, K. Stanković*. Slikao je oltarne slike (župne crkve u Vugrovu i Novoj Rači), alegorije (*Amerika, Azija, Afrika, Europa*) i žanr prizore (*U kovačnici*). Osobitosti bečkoga bidermajerskog slikarstva S. je u Zagrebu razvio do romantičnoga izraza, sasvim u skladu s gibanjima narodnoga preporoda. ilustracija na str. 290

LIT.: A. Bulat-Simić, Školovanje Mihaela Stroya, Peristil, 1963–64, 6–7. — Ista, Mihael Stroy u Hrvatskoj, Zagreb 1967. — K. Rozman, Mihael Stroy: 1803–1871 (katalog), Ljubljana 1971. — M. Petričević, Mihael Stroy i slikarstvo u sjevernoj Hrvatskoj, ŽU, 1972, 17. — M. Schneider, Portreti 1800–1870 (katalog), Zagreb 1973. R.

STRUPPI-WOLKENSBERG, Jelka, slikarica (Križevci, 13. VI. 1872 — Zagreb, 23. XI. 1946). Studirala na Akademiji u Münchenu (L. Herterich, A. Jank), potom se usavršavala u Beču gdje je imala i atelje. Izlagala studije i portrete. Slikala na akademski način portrete i mrtve prirode (cvijeće), krajolike Zagreba i okolice, narodne nošnje. — Sudjelovala na izložbi Društva hrvatskih umjetnika 1898. te na izložbama »Lade« u Sofiji 1906. i Zagrebu 1908. Samostalno izlagala u Zagrebu 1918, 1922. i 1937.

LIT.: L. Arty, Najnoviji portreti barunice Wolkensberg, Novine, 1917, 55, str. 4–5. — Donacija Josipa Kovačića, Hrvatske slikarice rođene u XIX. stoljeću (katalog), Zagreb 1988. Ž. D.

STRZYGOWSKI, Josef, austr. povjesničar umjetnosti polj. podrijetla (Biała, Šleska, 7. III. 1862 — Beč, 2. I. 1941). Od 1892. profesor na Sveučilištu u Grazu, od 1909. u Beču. Eur. ugled stekao smionim obratima u interpretaciji podrijetla ranokršč. i ranosrednjovj. umjetnosti. Nasuprot Rimu i rim. tradiciji, za podrijetlo i genezu ranokršč. umjetnosti ističe primat orijentalnih utjecaja, Bliskoga istoka, poglavito Sirije. Za formiranje

JOSIP JURAJ STROSSMAYER, djelo V. Bukovca, Zagreb, Moderna galerija

M. STROY, *Stanko Vraz*, Zagreb, Moderna galerija

